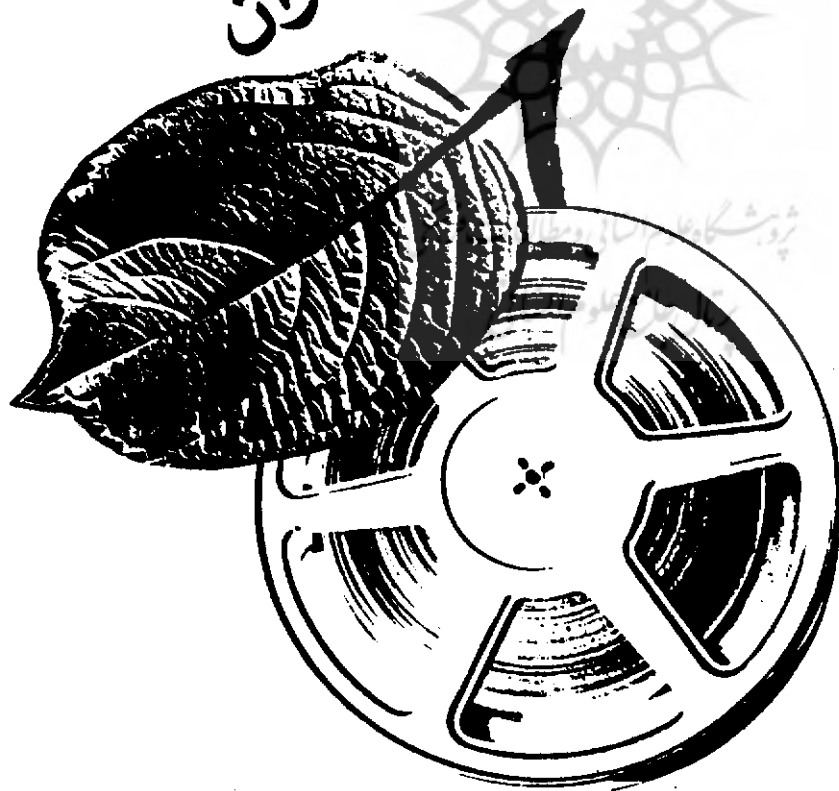

بررسی و تحلیلی از

جشنواره‌های سینمای جوان

مقدمه

جشنواره‌های سینمای جوان به عنوان حرکتی گسترده در جهت پی ریزی بنای پایدار و مستحکم سینمای آرمانی و مبتنی بر اهداف انقلاب شکوهمند اسلامی پایه‌گذاری گردید و هنوز دو سالی از عمر این نهال نو شکفته نگذشته بود که به ثمرات بس امیدوار کننده و درخشانی رسید. این حرکت فراگیر و پویا با ابعاد وسیع و متفاوتش بازتاب خیره کننده‌ای در سطح جامعه و فضای سینمای کشور پیدا کرده، نتایج مفید و مؤثری در جهت شکوفایی سینمای انقلاب اسلامی بجای گذاشت.

لزوم يك ارزیابی عمیق و همه جانبه دست اندرکاران این جشنواره‌ها را بر آن داشت تا با بررسی دقیق فعالیتها و عملکرد جشنواره‌ها و تحلیل نتایج حاصله به يك ریشه یابی اصولی مبتنی بر آمار واقعی رسیده و بدین طریق علاوه بر عرضه دستاوردهای حاصل از اقدامات انجام شده، به شناخت لازم به منظور رفع نواقص و تصحیح برنامه‌ها دست یابند. همچنین بمنظور معرفی و شناساندن این حرکت فرهنگی زیر بنایی

که نتایج حاصله‌اش می تواند در برنامه ریزیهای کلی سینمای کشور مفید و سازنده باشد، ارزیابی و تحلیل عملکردها از جمله وظایف واجب و لازم می باشد که به خواست خداوند یکتا این امر مهم انجام گرفت.

لازم به تذکر است که بدلیل گستردگی قلمرو و ابعاد وسیع جشنواره‌های سینمای جوان در سطح کشور و حجم انبوه اطلاعات، آمار و موضوعات که سعی شده تا حد جزئیات مورد بررسی قرار گیرند، احتمال بروز خطاهای گریز ناپذیر در ارائه آمار و ارقام وجود داشته که البته تأثیر چندانی در نتیجه‌گیری و تحلیلها نخواهد داشت.

این مجموعه با تلاش پی گیر و صمیمانه همکاران دفتر مرکزی جشنواره سینمای جوان و کلیه دست اندرکاران جشنواره‌های سینمای جوان استازها که در ارائه آمار و اطلاعات نهایت سعی و همکاری را بعمل آورده‌اند، تهیه گردیده است. از خداوند متعال توفیق همه برادران تلاشگر و مؤمن را در راه ساختن بنای سینمای آرمانی کشور خواهانیم.

مختصری پیرامون جشنواره‌های تجربی بعد از انقلاب برگزار شده از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

با همت فیلمسازان علاقمند و جوان کشور، بعد از انقلاب تعدادی جشنواره تجربی و آماتوری توسط نهادها و ادارات تابعه امور سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار گردید. اما این جشنواره‌ها به جهت اینکه تنها به دلیل علاقمندی برگزار کنندگان و به منظور پر کردن خلأ موجود در فضای سینمای غیر حرفه‌ای کشور و به انگیزه سازماندهی فعالیت‌های جسته و گریخته فیلمسازان جوان برگزار می‌گردید، فاقد اهداف مشخص و برنامه‌ریزی‌های اصولی بوده، اغلب تحت الشعاع اهداف و برنامه‌های جشنواره‌های حرفه‌ای قرار می‌گرفت. به همین دلیل بازدهی مثبت و ثمربخشی نداشته یا اصولاً تداوم نیافته‌اند. به هر حال به خاطر آنکه شناختی نسبی از وضعیت و نحوه اجرای این جشنواره‌ها پیدا کنیم، لازم است اشاره‌ای مختصر به آنها داشته باشیم:

جشنوارهٔ میلاد

جشنوارهٔ میلاد از تاریخ ۳۰ خرداد تا ۶ تیرماه ۱۳۶۰ در تهران و در دو بخش حرفه‌ای و آماتور برگزار شد.

بخش آماتور جشنوارهٔ میلاد توسط «مرکز اسلامی فیلمسازی آماتور» برگزار شد که از میان ۵۰ فیلم شرکت‌کننده چهار فیلم سوپر هشت: کاکل، بیجینگر، کشتار و بعد از انجماد برندهٔ جایزه شدند.

جشنوارهٔ فیلم سوپر هشت (محراب)

این جشنواره توسط کانون سینماگران آماتور ایران با همکاری ادارهٔ کل همکاری‌های سمعی و بصری و ستاد بزرگداشت سومین سالگرد انقلاب اسلامی از ۱۲ تا ۲۲ بهمن ۱۳۶۰ در تهران برگزار گردید. هدف از برگزاری این جشنواره در نشریهٔ سینمایی که بدین مناسبت انتشار یافت چنین بیان شده است:

«کانون سینماگران آماتور ایران برای معرفی سینمای آماتور به مردم و گسترش آن در میان جوانان مسلمان و علاقمند و تشویق فیلمسازان جوان و ارزیابی فیلم‌های ساخته شده بعد از انقلاب اسلامی که توسط طلبه‌های فیلمساز کانون و افرادی که بصورت آزاد در تهران و شهرستان‌ها تهیه شده است، جشنوارهٔ محراب را برگزار می‌نماید.»

برنامهٔ این جشنواره شامل «بخش مسابقه» - فیلم‌های ساخته شده بعد از انقلاب - و «یادواره» بود. در بخش «یادواره»، یادی از فیلمسازان جوانی شده بود که در جبهه‌های جنگ حق علیه باطل شهید شده بودند، فیلم‌های شهید شیخ عباس صالحی، حمیدرضا عرب، نورخدا عابدی و چند فیلم از بهنام جعفری از سینماگران قبل از انقلاب. همچنین بخش «سینمای قبل از انقلاب» نگاهی به فیلم‌هایی داشت که قبل از انقلاب توسط سینماگران جوان ساخته شده بود. در بخش «سینمای سالم» نیز ۱۰ فیلم حرفه‌ای ۳۵ میلی متری و ۱۶ میلی متری به نمایش در آمد.

جشنوارهٔ طلوع

جشنوارهٔ طلوع به وسیلهٔ ادارهٔ کل ارشاد

اسلامی همدان از تاریخ ۷ فروردین الی ۱۲ فروردین ۱۳۶۲ در تالار فجر همدان گشایش یافت. در این جشنواره ۱۱۰ فیلم ۸ و ۱۶ میلی متری از سراسر کشور به نمایش درآمد که از این میان ۷۵ فیلم ۸ میلی متری و ۳۵ فیلم ۱۶ میلی متری بودند. همچنین ۵۶ فیلم از میان ۱۱۰ فیلم در بخش مسابقه شرکت داشتند. هدف از برگزاری این جشنواره جذب علاقمندان، خصوصاً آماتورها به فیلمسازی ذکر شد و «این جشنواره ارزیابی کار آنها و در واقع کلاس آموزش عملی برای آنها که کار فیلم را در سطح آماتوری شروع کرده‌اند» اعلام شد.

اولین جشنواره فیلم فجر

بخش فیلمهای کوتاه (۸ و ۱۶ میلی متری) نخستین جشنواره فیلم فجر در کنار فیلمهای بلند سینمایی بمناسبت سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی از تاریخ ۱۲ الی ۲۲ بهمن ۱۳۶۱ توسط مرکز اسلامی آموزش فیلمسازی وزارت ارشاد اسلامی در تهران برگزار گردید.

هدف از برگزاری این جشنواره تلاش در جهت شناسایی توانمندیهای هنر سینما در ایجاد زمینه‌های رشد فیلمسازان آماتور در برپایی سینمایی آگاه و پویا که در خور جمهوری اسلامی ایران و اهداف والای انقلاب اسلامی باشد، سینمایی که فکرمی کند، بارور می کند و می سازد، اعلام گردید.

برنامه جشنواره شامل دو بخش بود:

۱- مسابقه: در این بخش کلیه فیلم های ۸ و ۱۶ میلی متری در موضوعات مستند و یادداستانی تهیه شده در جریان انقلاب و یا بعد از پیروزی

انقلاب اسلامی ایران بویژه مربوط به جنگ تحمیلی همراه با جلسات گفت و شنود تماشاگر با سازنده فیلم به نمایش درآمد.

۲- جنبی: در این بخش فیلمهای با ارزش تهیه شده در دوران اختناق طاغوت و نیز برگزیده آثاری که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در جشنواره های مختلف شرکت کرده و جوایزی را از آن خود کرده بودند به نمایش گذارده شد.

در نخستین جشنواره فیلم فجر ۱۱۷ فیلم ۸ میلی متری و ۶۱ فیلم ۱۶ میلی متری به نمایش درآمد.

دومین جشنواره فیلم فجر

دومین جشنواره با هدف اشاعه فرهنگ پر بار اسلامی و انقلابی از طریق سینمایی متعهد و مردمی، هم زمان با برگزاری مراسم دهه فجر از ۱۲ تا ۲۲ بهمن ۱۳۶۲ برگزار گردید. بخش تجربی (۸ و ۱۶ میلی متری) این جشنواره در کنار فیلمهای حرفه‌ای، همزمان در بخشهای مسابقه، بهترین ها، یادها و خاطره‌ها، نگاهی به گذشته و بخش ویژه، برگزار گردید.

سومین جشنواره فیلم فجر

بخش ۸ و ۱۶ میلی متری سومین جشنواره فیلم فجر با عنوان «بخش سینمای تجربی» در آستانه هفتمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی توسط انجمن سینمای جوانان ایران با همکاری مرکز اسلامی آموزش فیلمسازی وزارت ارشاد اسلامی و اداره کل ارشاد اسلامی استان فارس بمدت ۷ روز از ۱۶ الی ۲۲ بهمن ۱۳۶۳ در شیراز برگزار گردید.

هدف از برگزاری این جشنواره ایجاد

زمینه‌های رشد و شکوفایی استعداد‌های جوان که امید‌های اصلی سینمای آتی انقلابند و هم چنین فراهم آوردن موقعیتی مناسب جهت عرضه آثار سینمای تجربی به منظور تشویق و تقویت این حرکت نوپا و خود جوش در راستای اهداف عالی انقلاب کبیر اسلامی اعلام گردید.

در این جشنواره جمعاً، ۱۹۰ فیلم ۸ و ۱۶ میلی متری با طول زمانی حدود ۲۲۰۰ دقیقه به دفتر جشنواره رسید که ۳۴ فیلم ۸ میلی متری و ۱۲ فیلم ۱۶ میلی متری در بخش مسابقه و ۱۹ فیلم ۸ میلی متری در بخش جنبی به نمایش درآمد.

جشنواره سینمای جوان

اهداف و سیاست های نوین برنامه گسترش سینمای کشور

جشنواره‌های سینمای جوان بنا بر ضرورت پی ریزی يك سینمای مستقل، پویا و مبتنی بر اهداف انقلاب اسلامی و مکتب غنی و سازنده اسلام طرح ریزی گردید و در سال ۱۳۶۵ با طرح و شکلی نوین متکی بر این ضرورت‌ها به اجرا گذارده شد. نظر به لزوم ایجاد و گسترش سینمای متمدن و مبتنی بر آرمان‌های اسلامی، «جشنواره

سینمای جوان»، آغاز حرکت بنیادین و اصولی در عرصه سینمای کشور گردید و در کنار نهادهای آموزش دهنده و تربیت کننده فیلمسازان متعهد و مسلمان، مانند «انجمن سینمای جوانان ایران»، «مرکز اسلامی آموزش فیلمسازی» و «مرکز گسترش سینمای تجربی و نیمه حرفه‌ای»، به گسترش فرهنگ و هنر متعهد در عرصه سینمای بالنده این کشور همت گمارد.

بر اساس اهداف جدید گسترش سینمای کشور، برنامه‌ریزی آموزشی به صورت نظری و عملی که از سطح عکاسی آغاز و به فیلمسازی ۸ میلی متری (انجمن سینمای جوانان) و سپس ۱۶ میلی متری (مرکز اسلامی آموزش فیلمسازی و مرکز گسترش سینمای تجربی و نیمه حرفه‌ای) و بالاتر منجر می شد، طرح ریزی گردید و جشنواره‌های سینمای جوان بعنوان بازویی پرتوان به منظور ارزیابی نتایج حاصله از فعالیتها و برنامه‌ریزیهای فوق عمل نمود.

نخستین جشنواره در نظام جدید تحت عنوان «چهارمین جشنواره سینمای جوان» با تکیه بر ارزیابی فعالیت‌های آموزش دیدگان و هنرمندان فعال در عرصه عکاسی و فیلمسازی پی ریزی گردید.

* یکی از عوامل مؤثر در جهت ارتقاء رشد کیفی، ترغیب و تشویق فیلمسازان به تحقیق و تفحص و مطالعه است.

از جمله اهدافی که در آئین نامه‌های عکس و فیلم این جشنواره ذکر گردیده بود می توان به این نکات اشاره کرد:

ارزیابی میزان گسترش و رشد کمی و کیفی سینمای جوان (۸ و ۱۶ میلی متری) در جهت هم سویی با حرکت فرهنگی انقلاب اسلامی و دستیابی به زبان سینمایی برای بیان معانی و آرمانهای انقلاب اسلامی و همچنین بالا بردن سطح آگاهی علمی و تکنیکی عکاسان و درك بهتر مفهوم تصویری برای ثبت رویدادهای گوناگون انقلاب اسلامی به عنوان هدف جشنواره عکس، مطرح گردید. این اهداف تا سال ۱۳۶۷ (ششمین جشنواره سراسری سینمای جوان) پی گیری شد.

مشخصات کلی جشنواره‌های سینمای جوان (سراسری)

۱- چهارمین جشنواره سینمای جوان - سال ۱۳۶۵

چهارمین جشنواره فیلم ۸ و ۱۶ میلی متری به دنبال سه جشنواره فیلم فجر، با عنوان «چهارمین جشنواره سینمای جوان»، در دو بخش فیلم و عکس توسط انجمن سینمای جوانان ایران وابسته به امور سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بمدت ۶ روز از ۷ تا ۱۲ فروردین ماه ۱۳۶۵ به مناسبت سالگرد جمهوری اسلامی ایران در تهران برگزار گردید:

بخش عکس جشنواره

در بخش مسابقه عکسهایی در موضوعات: اجتماعی، جنگ، ایران (طبیعت، هنر، معماری) و عکاسی گرافیک (تکنیک عکاسی) به نمایش درآمد.

چهارمین جشنواره سینمای جوان

۷ الی ۱۲ فروردین ۱۳۶۵

در این جشنواره مجموعه‌آ، ۵ سخنرانی در زمینه عکاسی تحت عناوین «عکاسی اجتماعی»، «عکاسی بدون دوربین»، «عکاسی طبیعت»، «عکاسی به عنوان هنر»، «عکاسی جنگ»، و همچنین «نقد عکسهای جشنواره چهارم» انجام شد. همچنین در زمینه فیلم نیز سخنرانی‌هایی تحت عناوین «معماری و سینما»، «ادبیات در سینما»، «اخلاق هنرمند و اخلاق فیلمساز» و «حریم و خلوت» انجام شد.

از دیگر برنامه‌های جدید، بخش «در مسیر تجربه» بود که در آن اولین تجربه‌های فیلمسازان حرفه‌ای همراه با آخرین آثار آنان به منظور ارتقاء سطح آگاهی‌های هنری فیلمسازان و علاقمندان - پس از سخنان این فیلمسازان در باب تجربیاتشان - به نمایش در آمد.

در بخش جنی نیز آثار کلیه عکاسان اعم از حرفه‌ای و غیر حرفه‌ای که پیرامون سوژه جوانان تهیه شده بود به نمایش در آمد.

بخش فیلم جشنواره:

در بخش مسابقه، فیلم‌های ۸ و ۱۶ میلی متری مستند، داستانی و نقاشی متحرک با موضوع آزاد به نمایش در آمد.

در بخش جنی نیز برگزیده جشنواره‌ها نمایش داده شد.

برنامه‌های چهارمین جشنواره سینمای جوان به نحو چشمگیری از تنوع و فراوانی موضوع برخوردار بود، همچنین شورای برگزاری جشنواره سعی نموده بود با گنجاندن برنامه‌های سخنرانی فیلم و عکاسی بر جنبه‌های مثبت و آموزنده جشنواره بیفزاید.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

در چهارمین جشنواره سینمای جوان جمعاً ۴۳ فیلم ۸ میلی متری و ۱۹ فیلم ۱۶ میلی متری در بخش مسابقه و ۱۵ فیلم ۸ میلی متری و ۱۷ فیلم ۱۶ میلی متری در بخش جنبی به نمایش گذاشته شد.

در نمایشگاه عکس نیز ۳۴۹ قطعه عکس در معرض دید عموم قرار گرفت.

۲- پنجمین جشنواره سینمای جوان -

سال ۱۳۶۶

پنجمین جشنواره سینمای جوان همچون سال گذشته در دو بخش فیلم و عکس توسط انجمن سینمای جوانان ایران وابسته به امور سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به مدت ۷ روز از تاریخ ۶ الی ۱۲ فروردین ماه ۱۳۶۶ در تهران برگزار گردید.

بخش فیلم جشنواره

بخش مسابقه - شامل فیلمهای ۸ و ۱۶ میلی متری مستند، داستانی و عروسکی و نقاشی متحرکی بود که در سال ۱۳۶۵ ساخته شده بودند.

بخش جنبی - شامل تگهای به جشنواره استانها، بخش مروری بر دیگر جشنوارهها، در مسیر تجربه و تجربه اول بود.

بخش عکس جشنواره

بخش مسابقه - به دو قسمت حرفه ای و جوان (غیر حرفه ای) با موضوعهای: دفاع مقدس، زندگی، فرهنگ و هنر، طبیعت ایران و فنون عکاسی تقسیم می شد.

بخش جنبی - شامل مروری بر جشنواره های سینمای جوان استانها می گردید.

در کنار این برنامه ها سخنرانی هایی در زمینه عکاسی تحت عنوان «شاخه های عکاسی»، «عکاسی سه بعدی» و «عکاسی و جنگ» ایراد شد، همچنین برنامه «نقد عکسهای جشنواره» نیز انجام گرفت. همچنین سخنرانیهای فیلم تحت عنوان: «تجربه در سینما»، «انقلاب هنری و هنر انقلابی»، «سینمای تجربی و ضرورت آن»، «زبان، ساخت، آفاق دریچه ای بر ادبیات نمایشی»، «جامعه و هنر»، «بحثی درباره موسیقی فیلم» و «تمهیدات سینمایی

* در جشنواره های استانها، داوران باید علاوه بر دارا بودن ویژگی های عمومی، شناخت همه جانبه و درک جامعی از موقعیت و شرایط منطقه و فرهنگ و هنر آن داشته باشند.

ششمین جشنواره سینمای جوان

حرفه‌ای جهت شرکت در بخش مسابقه جوان و حرفه‌ای انتخاب گردید.

۳- ششمین جشنواره سینمای جوان

ششمین جشنواره سینمای جوان در دو بخش فیلم و عکس زیر نظر معاونت امور سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بمدت ۷ روز از تاریخ ۶ الی ۱۲ فروردین ماه ۱۳۶۷ در تهران برگزار شد.

برنامه جشنواره به شیوه همه ساله در دو بخش مسابقه و جنبی (نمایش های ویژه) به صورت زیر برگزار شد:

الف- بخش مسابقه: کلیه فیلمهای مستند، داستانی، نقاشی متحرک و عروسکی تولید شده در سال ۱۳۶۶ با قطع ۸ و ۱۶ میلی متری با موضوع آزاد به نمایش درآمد در این بخش ۷۱ فیلم ۸ میلیمتری و ۳۰ فیلم ۱۶ میلی متری

همراه با نمایش فیلمهای نورود نیای جدید، صورت گرفت.

در این جشنواره ۵۱ فیلم ۸ میلی متری و ۲۸ فیلم ۱۶ میلی متری در بخش مسابقه و ۲۵ فیلم ۸ میلی متری و ۳ فیلم ۱۶ میلی متری در بخش جنبی نگاهی به جشنواره استانها و ۸ فیلم ۸ میلی متری و ۵ فیلم ۱۶ میلی متری در بخش جنبی جنگ و ۱۳ فیلم ۸ میلی متری و ۱۰ فیلم ۱۶ میلی متری در بخش مروری بر دیگر جشنواره‌ها.

در مجموع ۹۷ فیلم ۸ میلی متری و ۴۸ فیلم ۱۶ میلی متری در این بخش به نمایش درآمد. در این جشنواره همچون سال گذشته بخش «در مسیر تجربه» نیز برگزار شد.

در جشنواره عکس از ۳۰۸۰ عکس از ۲۵۷ عکاس که به دفتر جشنواره رسیده بود، ۴۷۰ عکس از ۱۱۴ عکاس جوان و ۲۴ عکاس

*** رشد کمی فیلمسازی در سطح کشور موجب کشف نیروهای مستعد و خلاق و نیز هنرمندان جوانی می شود که ذوق و قریحه سرشاری در وجودشان نهفته، اما امکان بروز آن را نیافته اند.**

عکاس در معرض دید عموم قرار گرفت. بخش جنبی جشنواره عکس مروری داشت بر بخش عکس جشنواره سینمای جوان استانها. در این بخش عکسهای برگزیده جشنواره سینمای جوان استانهای کشور که در سال ۶۵ برگزار شده بود به نمایش گذاشته شد.

علاوه بر برنامه های یاد شده، سخنرانی هایی در زمینه سینما و عکاسی در برنامه جشنواره گنجانده شده بود که در زمینه عکاسی سخنرانیهایی تحت عناوین «عکاسی طبیعت»، «عکاسی فرهنگ و هنر» ایراد شد و در زمینه سینما نیز سخنرانی هایی تحت عناوین: «در آداب نقد و نقادی»، «تأملاتی در باب هنر»، «هنر دیدن و درک در سینما»، «سینما و جنگ» و «تکنیک صدا در سینما» ایراد شد.

جشنواره های سینمای جوان استانها

اهداف و سیاست ها

پس از برگزاری چهارمین جشنواره سینمای جوان که با موفقیتی چشمگیر و درخششی

شرکت داشت.

ب- بخش جنبی (نمایش ویژه): این بخش شامل قسمتهای «نگاهی به جشنواره استانها»، «یکسال سینمای جوان» و «در مسیر تجربه» می شد.

در قسمت «نگاهی به جشنواره استانها» آثار برگزیده جشنواره سینمای جوان استانهای کشور که در سال ۶۶ برگزیده شده به نمایش در آمد. در بخش «یکسال سینمای جوان» آثار تولید شده در عرصه سینمای جوان در سال ۶۶ نمایش داده شد. بخش «در مسیر تجربه» شامل ۶ فیلم بلند ۳۵ میلی متری از فیلمسازان حرفه ای بود که سابقه کار تجربی داشته اند و به همراه اولین تجربه فیلمسازی آنان به نمایش گذاشته شد.

برنامه جشنواره عکس نیز در دو بخش مسابقه و جنبی برگزار شد.

بخش مسابقه عکس به سه قسمت «عکاسی نوجوان» - بین ۱۴ تا ۱۷ سال - «عکاسی غیر حرفه ای» و «عکاسی حرفه ای» تقسیم شده بود. این بخش با موضوعات: دفاع مقدس، فرهنگ و هنر، طبیعت ایران و فنون عکاسی به اجرا در آمد. در این بخش ۳۸۷ عکس از ۲۰۰

برگزاری جشنواره‌های سینمای جوان در استانهای کشور تجربه‌ای گرانقدر و نتایج ارزنده‌ای حاصل نمود. این جشنواره‌ها راهی جدید و پر بار در زمینه سینما گشودند که بی شک نتایج آن در سالهای آینده در عرصه سینمای حرفه‌ای به نحوی مؤثر و قاطع نقشی تعیین کننده و اصولی خواهند داشت.

جشنواره‌های استانی سینمای جوان با اهداف بسیاری طرح ریزی و به اجرا درآمدند که از جمله این اهداف می توان به «ایجاد زمینه‌ای مناسب برای کشف استعدادها و هدایت نیروهای مستعد و خلاق و ارزیابی حرکت سینمای جوان در این استانها» اشاره نمود. آمار حضور فیلمسازان و عکاسان در این جشنواره‌ها مؤید این گام مهم است. همچنین این جشنواره‌ها از جمله بهترین راههای اعمال سیاست تمرکززدایی و گسترش سینما در سطح کشور بودند. ایجاد زمینه برای

ستودنی به رسالت خود جامعه عمل پوشاند، بازتاب اثرات مثبت و سازنده این جشنواره و نیز استقبال پر شور فیلمسازان و عکاسان جوان، مسئولان سینمایی کشور را بر آن داشت که برای رسیدن هر چه سریعتر به اهداف خود تنها به برگزاری يك جشنواره سالانه و سراسری که طبعاً به دلیل محدودیت زمان و مکان قادر به برآوردن کلیه نیازها و تأمین تمامی انتظارات نبود اکتفا ننموده و این جشنواره را به شکلی مداوم و گسترده‌تر در سطح کلیه استانهای کشور به مرحله اجرا گذارند. از این رو با هماهنگی ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و دفاتر انجمن سینمای جوانان به سرعت فعالیتهای لازم انجام گرفته و بیش از سه ماهی از سال ۶۵ نگذشته بود که اولین جشنواره در استان باختران برگزار شد و متعاقب آن در مدت ۷ ماه پانزده جشنواره در دیگر استانهای کشور برگزار گردید.

جشنواره‌های استانی، دادن استقلال کامل به استانها برای برگزاری جشنواره‌ها بوده است. دفتر جشنواره سینمای جوان وظیفه برنامه‌ریزی، هماهنگی و اداره کلیه جشنواره‌ها را از مرکز بعهده داشته، ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استانها و دفاتر انجمن‌های سینمای جوانان مسئولیت برگزاری جشنواره‌ها را متعهد گردیده‌اند.

برگزاری جشنواره‌ها فرصت مناسبی است که سینمای جوان و آثار هنرمندان فیلمساز و عکاس در سطح استان به صورت عملی و از نزدیک مورد ارزیابی قرار گیرند. در عین حال گرد هم آمدن جوانان هنرمند استان فرصتی است برای آشنایی، تبادل اندیشه‌ها و تجربیات.

جشنواره‌های استانی از طریق مقایسه آثار تولید شده طی یکسال به ارزیابی آموزش و

تشکیل گروه‌های فیلمسازی در استانهای کشور بدون وابستگی به مرکز، نیل به خودکفایی و تشویق فیلمسازان و عکاسان به تولید آثار هنری با همیاری یکدیگر، ایجاد دلگرمی و شوق جهت تأمین امکانات و ابزار فیلمسازی، ایجاد فضای متفاوت و مناسب برای فعالیتهای هنری، تقویت روحیه و دادن اعتماد بنفس و استقلال هنری به هنرمندان جوان، آشنا ساختن و خود دادن مردم به سینمای متعهد و پویا و سالم و ایجاد زمینه مناسب برای رقابتی صحیح و سازنده در بین هنرمندان جوان کشور از جمله اثرات مثبت و مفید برگزاری جشنواره‌های سینمای جوان در استانهای کشور بودند.

در عملکرد دو ساله این جشنواره‌ها شاهد تأثیر گذاری کمی و کیفی این رقابتها در تولیدات از یک طرف و ارتقاء شیوه‌های برگزاری جشنواره‌ها از طرف دیگر بوده‌ایم. رسالت اصلی در برگزاری

پيامدهای حاصل از آن می پردازند. این جشنواره‌ها محلی برای گردهمایی سیاست گزاران، مسئولین سینمائی کشور و مسئولین استانی از يك سو و جوانان عكاس و فيلمساز از سوئی دیگر می باشد. در این گردهمایی، مسئولین و هنرمندان از نزدیک به گفتگو و طرح مسائل و مشکلات پرداخته به راه حل هایی برای رفع نواقص و محدودیت ها دست می یابند. برگزاري این جشنواره‌ها موجب فراهم آمدن زمینه‌هایی برای ارزیابی سیاستهای امور سینمایی کشور و بازنگری و اصلاح آنها در جهت برنامه‌ریزی های جدید، با اتکاء بر تجربیات، اطلاعات و دستاوردهای حاصله می گردد.

سینمای جوان استانها شامل پذیرش کلیه فیلمهای مستند، داستانی عروسکی و نقاشی متحرکی بود که پس از سال ۱۳۵۷ به بعد ساخته شده بودند. موضوع فیلمها آزاد بوده، دردو بخش مسابقه (مروری بر فعالیتهای سینمایی استان) و جنبی به نمایش در آمدند. در بخش جنبی آثار برگزیده چهارمین جشنواره سینمای جوان به نمایش درآمد.

بخش عکس:

برنامه بخش عکس این جشنواره با شش موضوع: جنگ، فرهنگ عام استان، زندگی، طبیعت معماری و عکاسی گرافیک در بخش مسابقه و عکسهای برگزیده بخش مسابقه چهارمین جشنواره سینمای جوان در بخش جنبی برگزار گردید.

دومین جشنواره سینمای جوان

استانها ۱۳۶۶

دومین جشنواره سینمای جوان استانها همچون سال گذشته با همان اهداف و مقررات اولین جشنواره استانها در ۱۹ شهر کشور ظرف ۷ ماه از تیرالی دی ۱۳۶۶ برگزار گردید. بخش فیلم:

مقررات شرکت فیلم در نخستین جشنواره

دوم استانها

اولین جشنواره سینمای جوان استانها ۱۳۶۵ این جشنواره‌ها در دو بخش فیلم و عکس بمدت ۳ تا ۶ روز در بین ماههای تیرالی دی ۱۳۶۵ در ۱۵ شهر کشور برگزار گردید. بخش فیلم:

مقررات شرکت فیلم در نخستین جشنواره

* نظام اخلاقی و اصل حاکمیت معنویت و شئونات اسلامی در سینمای جوان با تمام تلاش می کوشد تا اعتماد و تفاهم توده‌های مردم را با سینمای نوین و نوپای انقلاب فراهم آورد.

در بخش فیلم این جشنواره کلیه فیلمهای ساخته شده در سال ۱۳۶۵ شرکت داده شد. در استانهای که برای اولین بار جشنواره برگزار کردند، فیلمهای ساخته شده از ۱۳۵۷ به بعد می توانستند به جشنواره راه یابند.

در بخش جنی فیلم این جشنواره به برگزیده جشنواره های دیگر و گزیده آثار تولیدی ۱۶ میلیمتری در سال ۱۳۶۵ اختصاص داشت.

بخش عکس:

بخش مسابقه این جشنواره ها در پنج موضوع: دفاع مقدس، فرهنگ و هنر، زندگی، طبیعت ایران و فنون عکاسی برگزار شد. در بخش جنی دو برنامه «عکسهای برگزیده جشنواره های سینمای جوان» و «گزیده بهترین عکسهای استان که در سال ۶۵ در بخش مسابقه شرکت داشته اند» گنجانده شده بود.

سخنرانی و سمینار:

به نسبت اولین جشنواره ها، دومین جشنواره های سینمای جوان استانها از برنامه های متنوعتری نظیر سخنرانی هنری و جلسات گفت و شنود با فیلمسازان با حضور معاونت امور سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و مسئولین سینمای کشور و همچنین جلسات جدی تر نقد و بررسی برخوردار بود.

تحلیل و بررسی جشنواره ها رشد فوق العاده کمی (تولید فیلم و افزایش فیلمسازان جوان)

پس از گذشت ۳ سال از آغاز حرکت گسترش سینمای جوان، به رشد روز افزون کمی فیلمسازی و پیدایش فیلمسازان جوان

برمی خوریم. جشنواره های سینمای جوان در مرحله نخست کمیت را در مد نظر قرار داد و برای آن اهمیت بیشتری قائل شد. بنابراین با توجه به تأمین مواد خام و ابزار فیلمسازی و جذب و آموزش سریع هنرجویان توسط مراکز فیلمسازی و دفاتر انجمن سینمای جوانان در شهرستانها، تولید به یکباره افزایش چشم گیری یافته، جشنواره ها را پر بار نمود. کمیت در جشنواره ششم سراسری به اوج خود رسید.

در مقایسه جشنواره پنجم و ششم سراسری، شاهد افزایش تولید فیلمهای ۸ میلی متری از ۲۳۴ فیلم به ۴۰۳ فیلم می باشیم.

برنامه جشنواره استانها نیز گامی مؤثر در جهت تأمین اهداف اولیه یعنی بالا رفتن کمیت و کشف استعدادها بود. در جشنواره اول استانها (۱۳۶۵) در بخش فیلمهای ۸ میلی متری ۲۹۰ فیلم از ۲۲۴ فیلمساز شرکت داشت. اسادر جشنواره دوم استانها (۱۳۶۶)، ۴۱۰ فیلم از ۳۵۴ فیلمساز به دفتر جشنواره ارسال شد. (۴۱٪ افزایش تولید فیلم و ۵۸٪ افزایش تعداد فیلمساز)

سیاست حمایت از فیلمسازی و تولید هر چه بیشتر در بخش فیلمهای ۱۶ میلی متری به قوت بخش ۸ میلی متری نیست. از این رو در بخش فیلمهای ۱۶ میلیمتری این رشد به چشم نمی خورد. جدا اول ۱ و ۱۳ نمایانگر حضور ۶۲ فیلم ۱۶ میلی متری از ۵۳ فیلمساز در جشنواره اول استانها و افت کمیت با ۵۷ فیلم از ۴۷ فیلمساز در جشنواره دوم استانها می باشند. به عبارتی تولید فیلم های ۱۶ میلیمتری سیر نزولی را طی کرده است. (۳٪ کاهش تولید فیلم و ۳/۵٪ کاهش تعداد فیلمساز).

بالا رفتن میزان تولید فیلم‌ها باعث می‌شود که فیلمسازان در جشنواره‌ها شاهد تنوع آثار، مضامین و تجربیات فیلمسازی باشند و از این طریق به ارزیابی خود و اثرشان نشسته، پی به نقاط ضعف و قوت خود ببرند. در واقع رشد کمی فیلمسازی در سطح کشور موجب کشف نیروهای مستعد و خلاق و نیز هنرمندان جوانی می‌شود که ذوق و قریحه سرشاری در وجودشان نهفته، اما امکان بروز آن را نیافته‌اند.

از طرفی دیگر رشد کمی علیرغم اینکه موقعیت و فضای سینمای جوان را بسیار فعال و پربار می‌نمایاند اما نمی‌تواند در درازمدت نقش قاطع و اصولی در ارتقاء کیفیت فیلمسازی ایفا کند.

لازمه دستیابی به سینمایی متفاوت و ارزنده و آرمانی همگامی با تلاش در جهت حفظ و پی‌گیری سیاست رشد کمی و کوشش برای اعتلای سطح کیفی آثار بی‌شمار تولید شده در سطح کشور است.

رشد کیفی سینمای جوان ایران

در جوار رشد موفقیت آمیز کمی، گسترش و ارتقاء کیفی و محتوایی آثار تولید شده از درخشش قابل ملاحظه‌ای برخوردار نیست. علل این امر را باید در عوامل زیر جست:

۱- توسعه، آغاز راه:

با توجه به اینکه بخش اعظم فیلمهای شرکت‌کننده در جشنواره تولید دفاتر انجمن سینمای جوانان بوده است، باید به این نکته توجه داشت که بخشی از فعالیتهای معطوف به برنامه‌ریزی جهت تأسیس مراکز آموزشی و تدارک امکانات و تأمین نیروی انسانی آموزش دهنده و هدایت

کننده شده است. بعنوان نمونه، دفاتر انجمن سینمای جوانان از تعداد حدود سی دفتر در نیمه دوم سال ۶۴ که فعالیت جدید انجمن آغاز گردید به ۴۸ دفتر تا پایان سال ۱۳۶۶ رسید.

تعیین مسئولین و مدرسین، پذیرش هنرجوو آموزش، برنامه‌رشد کمی را به جهت اینکه محتاج وقت و زمان طولانی نمی‌باشد سرعت بخشید، اما برنامه‌ریزی برای ارتقاء سطح آگاهی‌های علمی و عملی و افزایش توان فیلمسازی و عکاسی، محتاج زمانی طولانی‌تر و مطالعه و بررسی همه‌جانبه، تدوین کتب و جزوات آموزشی و نظری و انتشار آنها پس از تحقیقات و بررسی نتایج بدست آمده از فعالیتهای دفاتر جدید التاسیس بوده است.

۲- امکانات محدود:

با توجه به کمبود مواد خام و لوازم فیلمسازی در سطح کشور و با عنایت به اینکه کلیه مواد خام از طریق امور سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با خرید از خارج تأمین می‌گردد، لذا تولید انبوه فیلم با حداقل امکانات و با صرفه‌جویی مواد خام، موجب افت کیفیت می‌شود. به عنوان مثال اگر فیلمسازی برای فیلم ده دقیقه‌ای خود ۶ حلقه (سوپر ۸) در اختیار داشته باشد، این مقدار در صورت افزایش منجر به برداشتهای بیشتر و طبعاً بهبود سطح کیفی و تکنیکی فیلم می‌گردد.

از طرفی باید به این نکته اشاره کرد که وسایل فیلمسازی در طول دو سال و به تدریج در اختیار دفاتر انجمن قرار گرفته است و رشد کیفی فیلم که به عامل تکنیک نیز بستگی دارد متضمن تکمیل تجهیزات و لوازم فیلمسازی نظیر

دوربین های فیلمبرداری، وسایل نورپردازی و صدابرداری و... بوده است.

۳- آموزش:

علیرغم مضامین بسیار زیبا و لطیف و انسانی تعداد زیادی از فیلمها فاقد قدرت بیانی و تکنیکی لازم بوده اند. اکثر فیلمها دچار نقص های فنی و تکنیکی در زمینه تدوین، صدا، رنگ، نور و موسیقی بوده، از نظر پرداخت هم فاقد خلاقیت، نوآوری و ابتکار می باشند. در زمینه فیلمهای داستانی، ناآگاهی به اصول وقواعد داستانگرایی در سینما، عدم شناخت ساختار دراماتیک و استخوان بندی فیلمنامه، ضعف کارگردانی، صحنه پردازی و بازیگری، انتخاب داستانهای طولیل در قالب فیلمهای کوتاه و...

شدیداً بچشم می خورد. این ضعفها ناشی از کمبود آموزش علمی و اصولی می باشد. چرا که بعضی از استانها گذشته از مسئله کمبود مدرس و مربی سینما، حتی از نظر شناخت سینمایی دچار فقر هستند. در این زمینه برنامه ریزیهای صورت گرفته است. تصمیماتی نظیر آموزش مدرسین و مسئولین دفاتر انجمن در سطح کلیه استانهای کشور در مرکز اسلامی فیلمسازی و دیگر مراکز که نیازمند زمان است و می تواند در آینده نزدیکی این نقیصه را جبران نماید.

۴- برنامه ریزی:

همان طور که گفته شد، رشد کیفی که نیازمند آموزش و تعلیم همه جانبه است، متضمن تدوین برنامه ها و تعیین سیاست های مشخص و حساب شده از جانب مسئولین می باشد. لذا برنامه سیاست گزاری و یکپارچه کردن برنامه های

آموزشی که از مدتها قبل آغاز شده است باید هر چه سریعتر به مرحله اجراء در آمده و با توجه به تجربیات حاصله و ارزیابی فعالیتها به بازدهی قابل قبولی برسد.

۵- برنامه های جنبی:

انتشار نشریات خاص سینمای جوان و بولتن های داخلی، انعکاس سازنده و اصولی جشنواره ها در رسانه های همگانی، استفاده از صاحب نظران سینمایی در زمینه ایراد سخنرانی و نقد آثار، تدوین کتب مختلف سینمایی، نمایش منظم فیلمهای خوب و برجسته سینمایی، گسترش و حمایت از برنامه های خاص سینمای جوان در تلویزیون، آشنا نمودن فیلمسازان با سینمای تجربی و آماتور کشورهای که در این زمینه فعالیت گسترده و پیر سابقه دارند و... می تواند در جهت ارتقاء رشد کیفی فیلمسازی مؤثر باشند.

۶- گسترش فیلمسازی ۱۶ میلی متری:

در زمینه فیلمسازی ۱۶ میلی متری، آثار تولید شده توسط «مرکز اسلامی آموزش فیلمسازی» و «مرکز گسترش سینمای تجربی و نیمه حرفه ای» از سطح کیفی قابل قبولی برخوردارند. نظریه اینکه اکثر فیلمسازانی که در این زمینه فعالیت نموده اند، از جمله کسانی هستند که بعد از تولید چند فیلم ۸ میلی متری جذب دفاتر انجمن شهرستانها شده اند و یا از فارغ التحصیلان مراکز سینمایی می باشند و سیاست کنترل کیفی در این مراکز به طور جدی تری اعمال شده است، رشد کیفی و محتوایی فیلمهایشان چشمگیر تر بوده حتی در این مجموعه آثار ارزشمندی هم به چشم

می خورد.

فیلمسازی، حرفه اصلی یا تفتن:

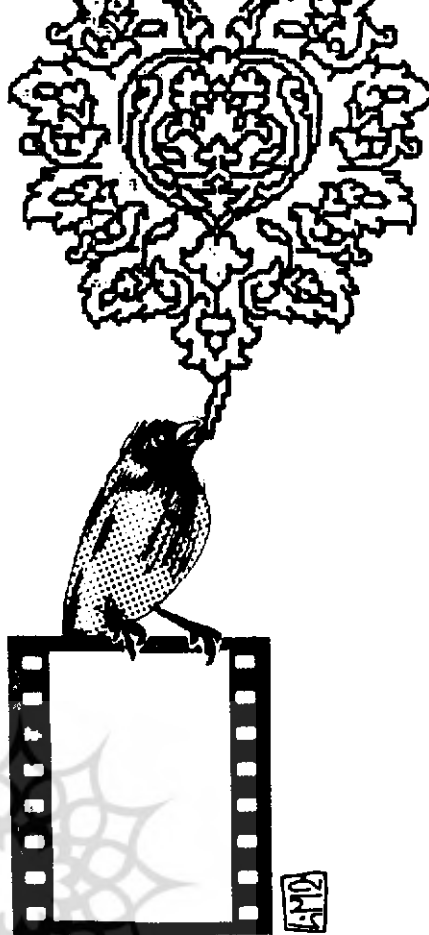
تنوع مشاغل فیلمسازان شرکت کننده در جشنواره، این باور را تقویت می کند که سینما هنری مردمی و فراگیر است و می تواند در میان هر قشر و گروهی از کارگر و کارمند و آموزگار و سرباز گرفته تا طلبه و دانشجو و عکاس آنلیه نفوذ کرده آنان را از سطح يك تماشاگر ساده به سطح يك عضو درگیر در امر فیلمسازی بکشاند. اما از طرفی تعداد انگشت شمار «سینماگر» به مفهوم واقعی کلمه در میان فیلمسازان جوان - در ششمین جشنواره سراسری تنها ۱۳ نفر از میان ۳۹۸ فیلمساز که مستقیماً به حرفه سینما اشتغال داشته اند - این نگرانی را در ما به وجود می آورد که دانش آموختگان این هنر بالا جبار از آن فاصله گرفته و بخاطر اشتغال در حرفه های دیگر بتدریج سینما را رها کنند. این نگرانی از آنجا قوت می گیرد که اغلب سینماگران آماتور و تحصیل کردگان سینمایی به خاطر مشکلات اقتصادی و غیر حرفه ای بودن و عدم تأمین نیازهای مادی جذب مشاغل دیگر شده و نیروی عمده آنان که می بایستی صرف تحقیق و تحصیل سینما و کار جدی فیلمسازی شود، وقف امور دیگر می گردد و بدین طریق از اصل خود جدا می شوند. این مسئله نیز بر کاهش میزان رشد کیفی سینمای جوان تأثیر می گذارد.

البته نباید توقع داشت که اینگونه افراد در این سطح مستقلاً و صرفاً به کار فیلمسازی بپردازند، اما ضرورت جدی تر گرفتن سینما برای کسانی که در این عرصه خلاقیت و استعداد از خود بروز داده اند وجود دارد. این افراد پس از شناخته شدن می بایستی مورد حمایت های مختلفی نظیر تأمین

برخی امکانات رشد در زمینه سینما مانند بورس تحصیلی تا بالاترین سطح، رفع حواصیح و نیازهای اولیه زندگی، تأمین وسائل فیلمسازی، کتب و نشریات، ایجاد تسهیلاتی نظیر عضویت رایگان در کتابخانه ها، سینماها، مکانهای فرهنگی و هنری، قرار گیرند.

این نکته زمانی اهمیت پیدا می کند که بدانیم بسیاری از این فیلمسازان در سنین پایین به شغل های سنگین و کم درآمد وقت گیر برای تأمین هزینه زندگی خود و خانواده شان مشغولند، لذا نباید فیلمسازی را به عنوان عاملی جدی و تعیین کننده در زندگی و شغل آینده آنان به حساب آورد.

مشکل دیگری که در این شرایط به هنرمندان جوان تحمیل می شود متوقف شدن ادامه تحصیلات بخاطر اشتغال می باشد از طرفی، حضور کارگران و مشاغل آزاد (با تحصیلات پایین) به عنوان فیلمساز در جشنواره - ۴۷ نفر از میان ۳۹۸ فیلمساز - یادآوری نکته مهمی را ایجاب می کند: این افراد سینما را تنها از طریق تجربه و به شیوه غیر مدرسی آموخته اند و یا از روی علاقه و تفتن به این سمت کشیده شده اند، لذا این هشدار را می دهد که در صورت گسترده تر شدن همه ساله این قشر، بدلیل عدم شناخت اصولی و علمی سینما و نداشتن پشتوانه فرهنگی و هنری لازم نتوانند به ایده آلهای مطلوبشان برسند و سرخورده و نا امید از شکستهایشان جذب رده های، پایین و اجرایی سینما گردند، از این رو وظیفه مطبوعات، مراکز آموزشی و دست اندرکاران سینمایی است که به جهت دهی و هدایت این افراد در مسیری سالم همت گمارند.

مضامین و گرایش ها :

آمار مربوط به مضامین و گرایش هانشان می دهد که موضوعات اجتماعی و جنگ ، مضامین عمده فیلمهای جشنواره ها را تشکیل می دهند. در ششمین جشنواره سراسری در بخش مسابقه از ۷۱ فیلم ۸ میلی متری ۴۲ فیلم و از ۳۰ فیلم ۱۶ میلی متری ۱۳ فیلم دارای مضمونی اجتماعی اند. این مسئله میزان علاقه و توجه فیلمسازان را به طرح و بیان مسائل اجتماعی در فیلمهایشان نشان می دهد. اما غالب این فیلمها به دلیل پیچیدگی مضامین اجتماعی و لزوم تواناییهای تکنیکی جهت پرداختن به این مضامین، از کیفیت مطلوبی برخوردار نیستند.

دلایل پرداختن بیشتر به مضامین اجتماعی نسبت به دیگر مضمون ها را در موارد زیر

می توان خلاصه کرد:

- ۱- دسترسی و سهل الوصول بودن مکان و شرایط مناسب جهت تولید فیلم.
 - ۲- تأثیرات گوناگون سینمای حرفه ای و تجارتي و فیلم های ملودرام اجتماعی و خانوادگی رایج، گرایش به سینمای ۳۵ میلی متری و معیارهای این سینما نظیر: حادثه سازی، تعقیب و گریز، احساسات گرایی، هیجان آفرینی و تعلیق.
 - ۳- عدم نیاز به بررسی و تحقیقات جامع و مفصل در زمینه های مختلف که پرداختن به دیگر مضامین نظیر فرهنگ و هنر، طبیعت، عقیده و... مستلزم این کار می باشد.
- یکی از عوامل مؤثر در جهت ارتقاء رشد کیفی همانا ترغیب و تشویق فیلمسازان به تحقیق و تفحص و مطالعه است. از این رو تشویق

فیلمسازان به تولید آثار در زمینه‌های فرهنگ، هنر، طبیعت و مضامین عقیدتی موجب رشد فکری، خلاقیت و بروز ابتکار و نوآوری در عرصه سینمای جوان می‌گردد.

استفاده از مضامین اجتماعی در فیلمها این خطر را برای جوانان گوشزد می‌کند که ممکن است در دام ملودرامهای سبک و بی‌مایه اجتماعی و خانوادگی گرفتار آیند و به عوامل و عناصر متداول، کلیشه‌ای، عوام‌پسندانه و غیر سینمایی توسل جویند. این نوع سینمایی تواند موجب سطحی‌نگری، اینتال، سودجویی و بروز احساسات رقیق و آبکی در میان فیلمسازان جوان گردد. در این زمینه می‌توان با نمایش آثار برتر و ممتاز سینمای ایران و جهان در کلاسها و کانونهای نمایش فیلم و جشنواره‌ها به رشد و اعتلای دانش و بینش سینمایی سینماگران جوان یاری رساند و آنها را به کار در زمینه‌های دیگری چون طبیعت، فرهنگ و هنر، آموزشی و تربیتی و سیاسی ترغیب و تشویق کرد.

در مرتبه بعد بیشتر آثار تولید شده در زمینه جنگ تحمیلی و دفاع مقدس بوده است که این گرایش به مهمترین واقعه سالهای اخیر موجب خشنودی خاطر می‌گردد. فیلمسازان جوان با حضور در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل صحنه‌هایی از عظیم ترین پیکارها و رشادتها را به تصویر کشیدند؛ هر چند که در برخی از این آثار به پرداخت دقیق و بررسی ریشه‌ای و عمیق از مسائل جنگ بر نمی‌خوریم.

در جشنواره‌های استانی نیز همانند جشنواره‌های سراسری، مضمون اکثر فیلم‌ها، مسائل اجتماعی است. به عنوان مثال در استان آذربایجان شرقی از بین ۳۱ فیلم شرکت کننده،

۲۵ فیلم مضمونی اجتماعی دارند. همین طور در استان اصفهان از میان ۵۱ فیلم به نمایش در آمده، ۴۶ فیلم دارای مضمونی اجتماعی بوده‌اند و نیز در استان مازندران ۱۹ فیلم از میان ۳۵ فیلم به مسائل اجتماعی پرداخته‌اند.

سینمای مستند یا داستانی، کدام؟

بررسی فیلمهای به نمایش در آمده در جشنواره از لحاظ قالب و شکل با مراجعه به جدولها و آمار ارائه شده افزونی تعداد فیلمهای داستانی را نسبت به فیلمهای مستند و انیمیشن نشان می‌دهد. در ششمین جشنواره سراسری از میان ۱۷۹ فیلم به نمایش در آمده در جشنواره، ۱۰۸ فیلم قالبی داستانی (۳/۶۳٪ کل فیلمها) و ۵۱ فیلم قالبی مستند داشته‌اند.

۲۰ فیلم نیز در قالب انیمیشن عرضه شده‌اند، به عبارتی سینماگران جوان گرایش بیشتری به ساخت فیلمهای داستانی نشان داده‌اند و به سینمای مستند و انیمیشن توجه کمتری داشته‌اند.

هم چنین در اولین جشنواره‌های استانها در سال ۶۵ از ۲۹۰ فیلم ۸ میلی متری شرکت کننده در جشنواره، تعداد ۱۸۴ فیلم داستانی و ۸۶ فیلم مستند بوده‌اند. در استان خراسان از ۲۳ فیلم ۸ و ۱۶ میلی متری شرکت کننده در دومین جشنواره استانها در سال ۱۳۶۶، ۲۲ فیلم داستانی و تنها یک فیلم مستند به نمایش در آمده است. و این در حالی است که یکسال قبل (در سال ۶۵) در این استان، رقم تولید فیلم ۸ میلی متری ۶ فیلم مستند و ۶ فیلم داستانی از کل ۱۴ فیلم ۸ میلی متری تولید شده بود. انتخاب فرم داستانی توسط سینماگران جوان

را باید ناشی از علل گوناگونی دانست. یکی از این علتهای نداشتن آگاهی و تخصص لازم در زمینه فیلمسازی در شاخه‌های دیگر سینمایی (مثل نقاشی متحرک و عروسکی) و دشوارتر و تخصصی‌تر بودن مستندسازی است.

دلیل دیگر این است که عموماً، سینمای داستانی به خاطر جذابیت‌هایی که دارد و به جهت عوامل نهفته در آن چون: داستان پردازی، بازیگری، مونتاژ موزایی، حرکتهای دوربین و... بیشتر مورد توجه فیلمسازان این شیوه قرار می‌گیرد.

اما از آنجا که این نوع سینمایی تواند نوعی سطحی‌نگری، آسان‌گیری و رکود و توقف را در میان جوانان موجب شود، بایستی از بکارگیری گسترده و مداوم آن توسط فیلمسازان جوان اجتناب شود. از طرفی سینمای مستند، به دلیل ویژگی‌های بیانی و حساسیتها و اهداف برجسته‌اش می‌تواند به عنوان یک فرم و شیوه سینمایی مورد استفاده بیشتری قرار گیرد.

سینمای مستند روح کاوش، تحقیق، مطالعه، بررسی و شناخت را در سینماگر بارور کرده و باعث اعتلا و غنای زبان سینمایی او می‌شود. سینماگر مستند مجبور است بدون هیچ واسطه‌ای تنها با یک دوربین و مجهز به سلاح اندیشه و ادراک به کاوش و جستجو در میان پدیده‌های تاریخی، اجتماعی و علمی، هنری و فرهنگی پرداخته و گزارشی حقیقی، صادقانه و مستند از واقعیت ارائه دهد. این شیوه احساس و تفکر را برمی‌انگیزد و موجب برانگیختن میل و رغبت سینماگر نسبت به توسعه دانش و ادراک خود می‌شود. هدف سینمای مستند طرح مسائل گوناگون زندگی به شیوه‌ای واقعی و ارائه

راه حل می‌باشد. متوسل شدن جوانان به این شیوه سینمایی به رشد و توسعه تواناییها و قابلیت‌های فیلمسازی آنان کمک شایانی می‌کند. خصوصاً سینماگران شهرستانی باید از ویژگیها و شرایط بومی و اقلیمی که در خور بررسی و مطالعه عمیقند و مایه‌های لطیف و بکری برای ساختن آثار مستند در اختیارشان قرار می‌دهد، نهایت استفاده را بنمایند.

رسالت مهم سینمای جوان، ایجاد گرایش و علاقمندی در سینماگران جوان به فرهنگ بومی، آداب و سنن، تاریخ و جغرافیای محل و موطن آنان نظیر امکنه و آثار باستانی، موقعیت ژئولوژیکی منطقه، صنایع دستی، زبان، لهجه، ادبیات، فولکلور و... می‌باشد. تشویق و حمایت از آثار مستندی که دارای چنین جوهری می‌باشند، در جشنواره‌ها موجب گردیده تا بسیاری از خصوصیات فرهنگی، خطه‌های ناشناخته و فراموش نشده این سرزمین ثبت شده و به مردم سراسر کشور شناسانده شوند. در میان آثار فراوان مستند ساخته شده در شهرستانها توسط فیلمسازان جوان، به منابع غنی فرهنگ بومی و قومی که می‌تواند تأثیر بسیاری در جهت رشد فرهنگی این جامعه بگذارد، برمی‌خوریم. بر مسئولین و دست‌اندرکاران سینمای جوان است تا هر چه بیشتر موجبات دلگرمی و تشویق فیلمسازان جوان برای فعالیت در این عرصه گسترده و پهناور را فراهم آورند.

گسترش عکاسی:

جشنواره‌های سینمای جوان به عنوان مجمعی برای عرضه و نمایش آفرینشهای هنری عکاسان جوان کشور، سهم بسزایی در رشد و گسترش این هنر داشته‌اند، به طوری که هر ساله شاهد

افزایش تعداد عکسهای شرکت کننده در قسمتهای مختلف جشنواره هستیم.

يك ارزبایی کلی از جشنواره پنجم و ششم سراسری به لحاظ حضور عکس و عکاس نشان می دهد که کمیت عکسها در جشنواره ششم از رشد قابل ملاحظه ای برخوردار بوده است. مقایسه تعداد عکسهای شرکت کننده در جشنواره پنجم (۳۰۸۰ عکس و در جشنواره ششم ۳۶۵۷ عکس) رشدی برابر با ۱۱/۸٪ را ظرف یکسال نشان می دهد.

همچنین جشنواره های استانی نیز نمایانگر این تلاش گسترده در زمینه عکاسی از سوی عکاسان جوان و آماتور می باشد. چنان که در اولین جشنواره استانها در سال ۶۵، تعداد ۴۸۶۱ عکس از ۳۴۵ عکاس به دفاتر جشنواره رسید. در صورتی که در دومین جشنواره استانها در ۱۳۶۶ تعداد ۸۰۸۶ عکس از ۶۲۳ عکاس شرکت داشت. (نزدیک به ۶۶٪ افزایش عکس و ۳۸٪ افزایش عکاس)

به همراه رشد کمی و کیفی فیلمسازی، رشد کمی در عکاسی نیز پیشرفت قابل ملاحظه ای داشته است. ارتقاء کیفی و محتوایی در قلمرو عکاسی هر چند نیازمند زمانی طولانی تر برای بازدهی و رسیدن به نتایج مطلوب است، اما باید بسیار جدی تر بدان نگریسته شود. بیانیه های هیئت داوران عکس جشنواره ها عموماً تأکید بر تحقیق و نگارش عمیق و همه جانبه بر مضامین و موضوعات گوناگون از يك سو و آموزش اساسی تر از سوی دیگر دارد. در این بیانیه ها اکثر آتصاویر ثبت شده بر کاغذ عکاسی را نتیجه ثبت وقایع اتفاقی و شکار لحظه ها و یا موضوعات کلیشه ای و تقلیدی از مضامینی که سالهاست

بکار گرفته شده و بسیار قدیمی و تکراری شده اند، عنوان نموده اند.

از دیدگاه تکنیکی نیز اغلب عکسها، فاقد اصول زیبایی شناسی هنر عکاسی بوده، از نظر کادربندی، نورخوانی، رنگ و کنتراست دارای ضعف های عمده ای می باشند. توصیه ای که می توان در جهت بهبود بخشیدن به کیفیت آثار عکاسان و رشد و افزایش دانش عکاسی آنان نمود، تقویت کادر آموزشی در مراکز آموزش عکاسی، تأمین مواد خام عکاسی با کیفیت بالا، تهیه و تدوین جزوات آموزشی و علمی، تقویت نشریات عکاسی و همچنین سیاست گذاری های جدید و حساب شده در قالب برنامه های جدید و متنوع در جشنواره ها و جدی گرفتن نقد و بررسی عکاسی، تدارک سخنرانی های تخصصی و مفید و... می باشد.

آمار حضور عکاسان شهرهای مختلف در جشنواره های استانهای کشور نشان می دهد که گسترش عکاسی در این شهرها از افت و خیز متفاوتی برخوردار بوده است. ظرف یکسال، تقریباً در اکثر جشنواره های استانها شاهد حضور عکاسانی از شهرهای جدید می باشیم. در استان خوزستان حضور چهار شهر در سال ۶۵ به ۱۰ شهر در سال ۶۶ و در استان مازندران حضور ۸ شهر در سال ۶۵ به ۱۱ شهر در سال ۶۶ افزایش یافته است. در جمع از ۱۵ جشنواره استانها در سال ۶۵ قریب به ۴۰ شهر در بخش عکاسی، عکاسان خود را به جشنواره فرستاده بودند که در سال ۶۶ این تعداد به ۵۵ شهر از همین ۱۵ استان می رسد. بر اساس سیاست رشد کمی یعنی آموزش و تربیت عکاسان و

گسترش عکاسی در شهرهای دور و نزدیک، در آئین نامه و مقررات بخش مسابقه عکس، موضوع عکس در مد نظر قرار گرفته و بر این اساس پنج موضوع مهم و قابل دسترسی انتخاب گردیده بود. این موضوعات عبارت بودند از: فرهنگ و هنر، دفاع مقدس، زندگی، فنون عکاسی و طبیعت ایران. از آنجا که در طول سه سال تلاش پی گیر در جهت توسعه هنر عکاسی، سیاستگذاران سینمای جوان کاملاً به اهداف خود رسیده‌اند و هم اکنون هزاران عکاس جوان، مستعد و علاقمند در این زمینه فعالیت دارند، لازم است برنامه‌ریزیهای دقیق و سنجیده و بلند مدت برای توسعه هنر عکاسی و هدایت نیروهای مستعد انجام گیرد.

مبحث نگاه «عکاس» می تواند بعنوان آغاز برنامه‌ریزی جدید در جهت تقویت و هدایت هنر عکاسی در این سرزمین بحساب آید. بهر حال تقویت نگاه عکاسان با تعیین خط مشی و آموزش و هدایت آنان در جهت کاوش، جستجو و پویندگی بیشتر از ضروریات است.

هم اکنون حیطه هنر عکاسی از محدوده جشنوارها و کلاسهای آموزشی فراتر رفته و تاسیس سازمانی که صرفاً در خدمت راه یابی، ارائه طرح و تدوین برنامه‌ها در این زمینه باشد و بتواند، سیاست آموزشی، مقررات و ضوابط برگزاری مسابقات و نمایشگاههای عکس و حمایت از عکاسان را پی گیری نماید، ضروری به نظر می رسد.

نقش و حضور زن در سینمای جوان:

جشنواره سینمای جوان واقعیات و پدیده‌های مهم و ارزشمندی را آشکار ساخت که پیش از آن بر همگان روشن نبود. از جمله این واقعیتهای، مسئله نقش و حضور فعال زنان هنرمند در عرصه سینمای جوان کشور بود. جلب و کشف استعدادها در طول چند سال گذشته منحصر به مردان نبوده و گردانندگان سینمای جوان بدون هیچ تبعیضی، با نگاهی یکسان به استعدادها در مردان و زنان چشم دوخته به آموزش و عرصه امکانات و آماده کردن زمینه‌ها و شرایط برای رشد هر دو گروه پرداختند.

* از جمله خصوصیات اعضای هیئت داوران در جشنواره‌های سینمای جوان، شناخت روانشناسانه مسائل جوانان و نوجوانان و نیسازها و خصوصیات خاص آنان می باشد.

حاصل کارپس از گذشت سه جشنواره سراسری، حضور نسبتاً قابل قبول دختران فیلمساز و عکاس در این جشنواره‌ها می باشد. در جشنواره اول استانها (۱۳۶۵)، در بخش عکس از ۳۴۵ عکاس، ۳۰۴ نفر عکاس مرد (۸۸/۷٪) و ۳۹ عکاس زن (۱۱/۳٪) می باشند. در طول یکسال، این رقم در جشنواره دوم استانها (۱۳۶۶) به ۵۰۷ عکاس مرد (۸۱٪) و ۱۱۶ عکاس زن (۱۹٪) از کل ۶۲۳ عکاس می رسد.

همین طور در بخش فیلم از ۲۷۷ فیلمساز در اولین جشنواره استانها، ۲۴۷ فیلمساز مرد (۸۹/۲٪) و ۳۰ فیلمساز زن (۱۰/۸٪) بوده‌اند. در جشنواره دوم استانها ۲۸ فیلمساز زن از میان ۳۵۴ فیلمساز شرکت داشته‌اند یعنی با وجود افزایش چهار جشنواره در سال دوم با ۷/۹۱٪ کاهش مواجه هستیم. بطور کلی، بر اساس آمار و ارقام، نسبت زنان عکاس و فیلمساز به مردان عکاس و فیلمساز برابر با یک به ده است.

این نسبت نشان از حضور نسبتاً رضایت بخش زنان در سالهای اولیه گسترش سینمای جوان در کشور دارد. اما این نسبت در کلیه استانها یکسان نیست. از میان ۱۶ استان برگزار کننده اولین جشنواره استانها، در ۶ استان هیچ فیلمساز زن شرکت نداشته است. این رقم در سال دوم به ۹ استان افزایش یافته است. همینطور در بخش عکس در اولین جشنواره استانها در ۵ جشنواره، عکاس زن حضور نداشته است و در دومین جشنواره استانها نیز ۵ استان جشنواره عکس را بدون حضور زنان عکاس برگزار کرده‌اند.

در بخش عکس دومین جشنواره استانها، مازندران (۴۰ درصد)، اصفهان (۱۳/۷ درصد) و همدان (۳۰ درصد) و گیلان (۲۱/۵٪) به ترتیب بالاترین درصد حضور زنان عکاس را بخود اختصاص می دهند.

با توجه به اینکه سیاست گزینش نیروها و آموزش آنها در سراسر کشور یکسان بوده است، دلیل این ناهمگونی و فاصله بسیار زیاد حضور و عدم حضور فعال زنان، در جشنواره‌ها را باید در جامعه و طرز تلقی اجتماعی از زنان و نقش آنان در فعالیتهای اجتماعی و فرهنگی خصوصاً سینمادانست. برغم آنکه قریب به نیمی از جمعیت کشور را زنان تشکیل می دهند و ضرورت حضور گسترده آنان در تمام عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و هنری جامعه انقلابی بارها مورد تأکید و حمایت قرار گرفته، معذالک هنوز دیدگاهها و ذهنیتهای بجا مانده از دوران طاغوت نسبت به مسئله فساد اجتماعی و نقش مخرب و ناسالم زن در بعضی زمینه‌های هنری باعث محدودیت فعالیتهای زنان در این عرصه می باشد.

قبل از انقلاب بدلیل ناسالم بودن فضای سینمای حرفه‌ای ایران و آلوده بودن آن به ابتذال و انحراف اخلاقی، حضور زن، حضوری تحقیر آمیز و شرم آور بوده است. زن، غالباً به عنوان عنصری تحریک کننده، وسیله سرگرمی و منبع مطمئن کسب در آمد برای تهیه کنندگان سینمای فارسی و تماشاگران ساده پسند این نوع سینما مطرح می گردید و هیچگاه امکان بروز شخصیت و هویت واقعی خود را نمی یافت. شکل گیری تیپ های خاصی از زنان با پست ترین و فاسدترین درجات اجتماعی در

سینمای ایران این باور را در اذهان عمومی زنده می‌کرد که سینما تنها جایگاه چنین زنانی است و جز این انتظار دیگری از آن نباید داشت.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی با دگرگونی نظام سیاسی و اجتماعی، ارزشها و معیارهای فرهنگی، هنری دستخوش تغییرات شدیدی شد. سینمای حرفه‌ای ایران تلاش نمود که از نظام ارزشی فیلمسازی گذشته فاصله گرفته و به تصفیه و پالایش محیط ناسالم در آن پردازد. این روند در بعضی زمینه‌ها حرکتی پرشتاب داشته است (تغییر سوزها و مضامین)، اما برای رسیدن به دیگر اهداف اقداماتی اصولی و زیربنایی تر لازم بوده است.

حرکت نوین سینمای کشور که مبتنی بر آرمانهای انقلاب اصیل اسلامی بود می‌بایست از آغاز راه با پرورش زنان متعهد و مسلمان هنرمند در این عرصه همگام می‌گردید که این امر محتاج زمانی طولانی تر و تلاش در جهت جذب و آموزش این خواهران مستعد و متعهد در قلمرو سینمای جوان در سراسر کشور بوده است.

در اثر انحراف اخلاقی و فرهنگی سینمای ایران در قبل از انقلاب، تا آن حد بی‌اعتمادی توده‌های مردم نسبت به رسانه پر قدرت سینما فراهم گشته بود که به آسانی امکان زدودن لایه‌های بیم و تفر از سینما که در طول سالها در اذهان رسوب کرده بود امکان پذیر نبود. بد گمانی تا آن حد ریشه دوانده بود که مردم با جدیت فرزندان خود (بخصوص دختران) را از گرایش به سمت سینما باز می‌داشتند و مانع از حضور عملی آنان در این پهنه می‌گردیدند. نظام اخلاقی و اصل حاکمیت معنویت و شئونات

اسلامی در سینمای جوان با تمام تلاش می‌کوشد تا اعتماد و تفاهم توده‌های مردم را با سینمای نوین و نوپای انقلاب فراهم آورد. و در این راه ظرف مدت کوتاهی توانسته است به موفقیت‌های قابل ملاحظه‌ای برسد.

اما در باب ضرورت نقش زنان در عرصه سینمای کشور، تأکید بر این نکته حائز اهمیت است که با وجود محدودیت حیطه فعالیت‌های زنان در زمینه‌های مختلف به جهت خصوصیات فیزیکی و روحی آنان، سینما و فضای هنری یکی از مناسب‌ترین و مساعدترین محیط‌های فرهنگی جهت بکارگیری و بازدهی استعدادها و بروز شخصیت واقعی و توانمندیهای زنان می‌باشد. محیط‌های آموزش فیلمسازی و عکاسی بیانگر گرایش فوق‌العاده زنان به رشته‌های فیلمسازی و نمایشی و عکاسی و هجوم حیرت‌انگیز آنان برای ورود به این قلمرو می‌باشد. از این رو تنظیم نظام آموزش سینمایی کشور و سیاست‌های جذب و بکارگیری زنان در قلمرو سینما، باید با توجه به ویژگیها و خصوصیات جسمانی و روحی آنان صورت گیرد.

لازم است برنامه‌های آموزشی در زمینه‌های خاصی از سینما (گریم، دکور، طراحی صحنه، منشیگری صحنه، بازیگری و...) طرح ریزی گردد تا استعداد و توان زنان و دختران در مسیری صحیح تر و سازنده‌تر بکار گرفته شود مشکل دیگری که در رابطه با فعالیت هنری زنان وجود دارد و نباید نادیده گرفته شود، نقش اصلی زن بعنوان مادر و همسر است. این واقعیتی انکار ناپذیر است که زنان عموماً پس از ازدواج تمام دانش و تجربیات خود را بی‌حاصل رها کرده و

*** آمار مربوط به مضامین و گرایشها نشان می دهد که موضوعات اجتماعی و جنگ مضامین عمده فیلمهای جشنواره ها را تشکیل می دهند.**

خودکفایی جشنواره ها در جنبه های مختلف به دلیل فقدان آگاهان و اندیشمندان سینمایی و کمبود افراد متخصص و صاحب نظر در زمینه سینما، نتوانستند از این نظر بازدهی مطلوبی داشته باشند، لازمه يك جشنواره سینمایی به مثابه يك حرکت فرهنگی در سطح استان، جدا از مسئله برگزاری خوب و شایسته، حضور و همکاری کلیه دست اندرکاران و آگاهان سینمایی جهت هدایت و پیشبرد سریع اهداف آن می باشد. بخشهای مختلف جشنواره نظیر جلسات نقد و بررسی فیلمها، سخنرانیها، قضاوت و داوری فیلم و عکس، نظارت بر کیفیت جشنواره و... حضور گروه کثیری از افراد واجد شرایط و چیره دست در امر سینما را می طلبد. برگزاری این جشنواره ها در این مقطع دؤنکته حائز اهمیت را آشکار ساختند:

اول، جای خالی آگاهان سینمایی در بعضی استانها و دوم، ضرورت حمایت و ارج گذاری بر عده معدودی از این آگاهان که به دلیل انفعال و کناره گیری از فعالیتهای سینمایی گمنام و مهجور مانده بودند.

جشنواره های سینمای جوان موجب فعال شدن مجدد این افراد و آگاهی مسئولان استان

به سراغ خانه داری رفته و درگیر مسائل زناشویی می شوند و یا بعضاً جذب مشاغل غیر فرهنگی به منظور تأمین بخشی از مخارج زندگی می گردند.

شهرستانها و جای خالی آگاهان سینمایی

از آنجا که انجام برنامه های جنی در جشنواره های استانی نظیر سخنرانیهای تخصصی، آموزشی و تحلیلی در زمینه سینما و عکاسی می تواند به رشد شعور فرهنگی و سینمایی فیلمسازان و عکاسان یاری رساند، جشنواره های سینمای جوان به این ضرورت پی برده و کوشیده اند با ترتیب دادن جلسات سخنرانیهای گوناگون در جشنواره ها قدم مؤثری در این راه بردارند.

برگزاری سه مجموعه سخنرانی در جشنواره های سراسری با مضامین: سینما و دیگر هنرها (جشنواره چهارم)، تجربه در سینما (جشنواره پنجم) و نقد در سینما (جشنواره ششم) تا حدودی توانستند در سمت اهداف جشنواره های سینمای جوان مفید واقع گردند. اما جشنواره های استانی بنا بر اصل

از وجود چنین افراد ذیصلاح و مطلعی گردید.

در ۱۶ جشنواره استانی در سال ۱۳۶۵ تنها ۱۹ سخنرانی رسماً و با اعلام برنامه از قبل انجام گردید که از این تعداد، ۱۵ سخنرانی توسط مسئولین امور سینمایی و استانها با محتوایی کلی و رسمی و فقط ۴ سخنرانی آنهم با موضوع کلی فرهنگی ایراد شد، آمار سخنرانی ها در سال ۱۳۶۶ به ۳۷ سخنرانی رسمی و اعلام شده از قبل افزایش یافت که از این میان ۲۴ سخنرانی توسط مقامات رسمی و مسئولین استانی و ۱۰ سخنرانی توسط مسئولین نهادهای فرهنگی و سینمایی پیرامون اهداف و برنامه های سینمای جوان انجام شد و فقط ۳ سخنرانی اختصاص به سینما داشت.

علاوه بر این سخنرانیها، جلسات گفتگو با فیلمسازان و عکاسان استان با حضور معاونت امور سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و مسئولین حوزه معاونت و سینمای جوان تشکیل شد که سهم بسزایی در جهت رسیدن به اهداف و حمایت از هنرمندان جوان داشته است.

از طرف دیگر مسئله دعوت از آگاهان سینمایی از مرکز بدلائلی موفقیت آمیز نبوده است. از جمله می توان به مشکلات رفت و آمد آنان به مراکز استانها، دور بودن از فضای سینمای جوان و ناآشنایشان با نیازها و علائق سینماگران و عکاسان جوان، اشتغال و درگیری آنان در امور فیلمسازی و... اشاره نمود.

لازم به تذکر است که در سومین جشنواره استانها، نه تنها آمار سخنرانیهای رسمی افزایش چشمگیری را نشان می دهد، بلکه درصد قابل ملاحظه ای از کل سخنرانیها را سخنرانیهای تخصصی در زمینه سینما توسط سینماگران

حرفه ای، اساتید دانشگاهی و هنرمندان با تجربه سینما، بخود اختصاص داده اند. با این وجود، اکثر این سخنرانان نه از خود استان بلکه بعنوان مهمان از مرکز به جشنواره ها دعوت شده اند.

سینماگران جوان (آماطور) از نوجوانی تا میانسالی

جداول نمودار سنی فیلمسازان شرکت کننده در ششمین جشنواره سینمای جوان واقعیت بسیار مهمی را آشکار می سازد. در این جداول زمین کلیه فیلمسازانی که آثار ۸ میلی متری خود را به جشنواره ارسال داشته اند (۳۳۴ نفر) بالاترین درصد در تقسیم بندی سنی، متعلق به نوجوانان زیر ۲۰ سال است (۴۴/۹ درصد) در مقابل افراد بالای ۳۰ سال با مجموع ۲۶ فیلم (۷/۷ درصد) فیلمهای رسیده به دفتر جشنواره را بخود اختصاص داده است و اگر بر این مجموع ۵۴ فیلم از افراد بین ۲۵ تا ۲۹ سال را اضافه کنیم، ۲۳/۹ درصد فیلمهای ۸ میلی متری جشنواره، شامل آثار افراد بالای ۲۵ سال می گردد.

هر چند تلاش دست اندرکاران گسترش سینمای کشور در جهت آموزش و جذب استعدادهای جوان به نتایج مثبتی رسیده است (وجود ۴۴/۹ درصد فیلمسازان زیر ۲۰ سال مؤید این نظر است) اما جشنواره های سراسری سینمای جوان هنوز هم عرصه رقابت بخش مهمی از فیلمسازان آماطور قدیمی که در مراحل اولیه فیلمسازی خود باقی مانده اند و به عبارتی در جازه اند و نتوانسته اند به مراحل بالاتر صعود کنند می باشند. به هر حال باید برای این سؤال که چرا يك فیلمساز ۳۸ ساله دست به ساختن فیلم چند دقیقه ای ۸ میلی متری میزند و در

نخستین جشنواره‌های سینمای جوان به عنوان بهترین کارگردان یا فیلمبردار و فیلمنامه نویس انتخاب می‌شود، جوابی یافت. در حالی که این فرد پس از سالها تلاش در زمینه فیلمسازی آماتور هنوز نتوانسته به معیارهای قابل قبول در مراحل بالاتر برسد، به چه دلیل هم چنان در این رده حضور دارد و آن را رها نمی‌کند. آیا برای او فیلمسازی یک سرگرمی و امر تفریحی است یا او هدف دیگری را دنبال می‌کند. بهرحال در مواردی می‌توان فرض اول را درست پنداشت، اما برای حدود ۲۳/۹ درصد از کلیه فیلمسازان شرکت کننده در بخش ۸ میلی متری جشنواره چگونه؟

پاسخ به این سؤال را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد:

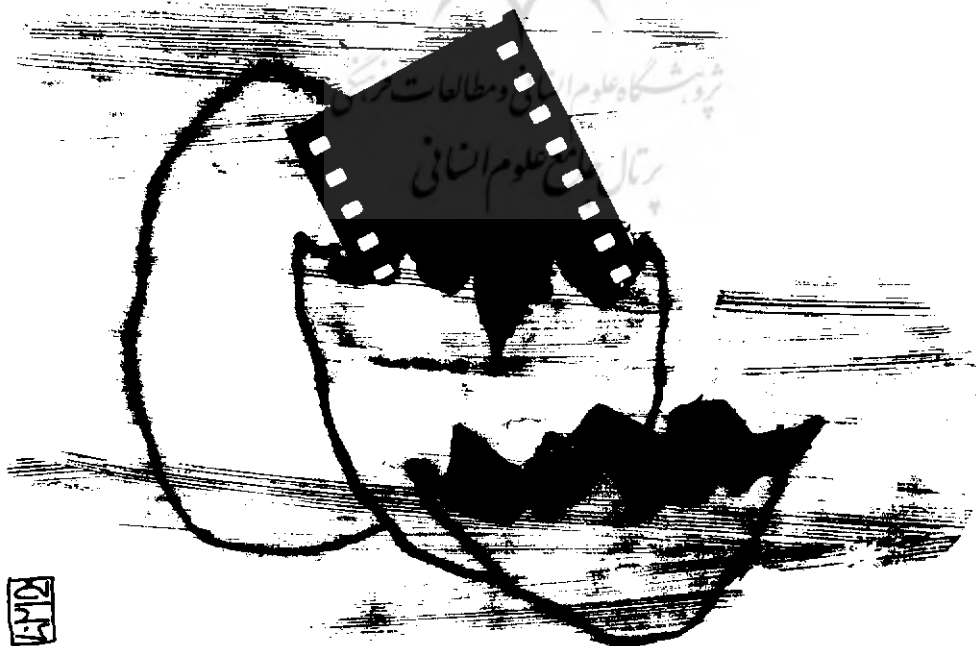
۱- محرومیت فیلمسازان شهرستانی از امکان ادامه تحصیل در این رشته.

۲- فقدان امکانات فیلمسازی ۱۶ میلی متری و ۳۵ میلی متری در شهرستانها.

۳- عدم دسترسی به مرکز و مشکلات و یا عدم تمایل به مهاجرت و ادامه کار در عرصه فیلمسازی حرفه‌ای در مرکز.

۴- علاقمندی به سینمای آماتور و تمایل به ادامه کار برای همیشه در قطع ۸ میلی متری. حوزه و محدودیت فعالیت در عرصه سینمای جوان را بر اساس دو نظریه می‌توان مشخص نمود:

الف- سینمای جوان در پلکان نخست رشد در مقایسه با سیستم آموزشی کشور در مرحله دبیرستان قرار داشته و سینمای تجربی (۱۶ میلی متری) در مرحله دانشگاه. سینماگران جوان پس از طی مرحله اولیه (۸ میلی متری) و یا کسب تجربیات لازم به مرحله بعد راه یافته و پس از اتمام آن دوره وارد عرصه سینمای حرفه‌ای

می گردند.

آمده است. اساتید دانشگاهی، کارشناسان محققین هنری، عکاسان حرفه‌ای، فیلمسازان تجربی و حرفه‌ای، تصویربرداران تلویزیونی، بازیگران، نقاشان و گرافیست‌ها، کارشناسان موسیقی، مدرسین و مسئولین ادارات و نهادهای هنری از جمله افراد تشکیل دهنده این هیئت‌ها بوده‌اند.

با نگاهی اجمالی به این ترکیب‌ها می‌توان چنین برداشت نمود که این گروه‌ها با اتکاب به تواناییهای تخصصی و سینما شناختی خود توانسته‌اند در راستای انتخاب شایسته و اعمال سیاست‌های این جشنواره‌ها نقش پراهمیتی ایفا کنند. اما بررسی دقیقتر آمارها نشانگر نکات مهم و ظریفی است که ذیلاً به آنها اشاره می‌کنیم:

۱- لزوم تخصص‌سنمایی و هنری:

آنچه که بیش از هر موضوعی در رابطه با ترکیب هیئت‌های انتخاب و داوران اهمیت پیدا می‌کند، اصل شناخت کافی و تخصص اعضای قضاوت کننده آثار عرضه شده در جشنواره می‌باشد. این افراد می‌بایست با ظرافت و دقت نظر به بررسی و بحث پیرامون آثار ارائه شده پرداخته و با حس مسئولیت شدید به قضاوت بنشینند و برای حصول بدین منظور، هر چه توان تخصصی و شناخت سینمایی فرد بالاتر باشد، انتخاب او صحیح تر و عادلانه‌تر است.

اعضای هیئت‌های داوران در جشنواره‌های سراسری در طول سه سال برگزاری، متشکل از مسئولین سینمایی، کارگردانان، اساتید سینمایی و کادرفنی و مسئولین سینمای جوان بوده‌اند و نتایج موفقیت آمیز قضاوت‌هایی که توسط

ب- سینمای جوان خود دارای چهار چوب، ضوابط و حیطة فعالیت خاصی می‌باشد و فضای متفاوت آن، سینماگران آزاد و مستقلی را می‌طلبد که مایل به کار در عرصه سینمای حرفه‌ای نبوده و بیشتر به آزمون خود و تجربه کردن و به تصویر کشیدن اندیشه‌هایی که در سینمای حرفه‌ای جایی ندارند، تمایل نشان می‌دهند.

بسیاری از فیلمسازان اذعان می‌دارند که نیازهای روحی و علائق آنان تنها در عرصه سینمای آماتور برآورده شده و ارضاء می‌گردد. از این رو، تمایل دارند برای همیشه در این مرحله باقی بمانند. اما اهداف سینمای جوان به رأس هر می‌می‌اندیشد که فیلمساز جوان از پایه آن یعنی سینمای جوان شروع به فعالیت کرده و به رأس آن می‌رسد.

این دو نظریه مغایر یکدیگر نیستند. بر اساس نظر دوم نیز، همه سینماگران امکان و استطاعت رسیدن به رأس هرم را ندارند و در مراحل اولیه باقی می‌مانند از این رو بر سیاست گزاران و برنامه‌ریزان سینمای کشور است که زمینه فعالیت و ادامه کار را برای این طیف وسیع فراهم سازند و مانع از بروز عواقب ناگوار و ناسالم ناشی از یأس و سرخوردگی و درجا زدن آنان در سینمای کشور گردند.

جشنواره‌های سینمایی و مسئله داوری فیلم و عکس

در ۱۶ جشنواره استانی در سال ۱۳۶۵ و ۲۰ جشنواره در سال ۱۳۶۶، ترکیب هیئت‌های انتخاب داوران فیلم و عکس از کلیه افراد درگیر در شاخه‌های مختلف سینمایی و هنری بوجود

این افراد انجام گرفته است بیانگر انتخاب صحیح و خردمندانه آنان توسط شورای برگزاری جشنواره بوده است.

اما در مورد جشنواره استانها، مسئله پیچیده‌تر از این است. مشکل کمبود افراد آگاه و متخصص در استانها، مانع از تشکیل ترکیب ایده‌آل و مناسبی در بعضی جشنواره‌ها بوده است. معذالك اعمال سیاستها از طرف دفتر جشنواره و نظارت کیفی بر قضاوت اعضا و شناخت نسبی آنان مانع از عدم موفقیت و شکست کار هیئتهای داورى شده است. در نخستین جشنواره استانها، از میان حدود ۷۰ عضو داوران فیلم و عکس، ۳۷ نفر (۵۲/۸ درصد) را افراد متخصص یا آگاه به سینما تشکیل داده‌اند. این درصد در سال دوم تفاوت بارزی نداشته است.

بدیهی است، داورى فیلم امر بسیار دقیق و پیچیده‌ای است که پشتوانه فرهنگی و دانش سینمایی عمیقی می‌طلبد. بطور کلی، داورى فیلم، بایسته افرادی متخصص، کارآمد و برجسته در امر سینما و مجهز به بینش و دید سینمایی ویژه‌ای است که بتواند با شناخت عمیق و گسترده‌ای که از رموز و قواعد تصویر، صدا، نور، رنگ، موسیقی و... دارند، به قضاوت در مورد فیلم‌ها نشست و با دید نقادانه‌ای خوب را از بد و سره‌را از ناسره تشخیص داده و به نتیجه عادلانه‌ای دست یابند.

اما داورى عکس از دیدگاه تخصص با مشکل بیشتری مواجه است. با کمال تعجب می‌بینیم که در بخش عکس، اعضای هیئت داوران از تخصص کمتری در زمینه عکاسی برخوردار بودند. از مجموع داوران جشنواره‌ها،

فقط ۷ نفر تخصص عکاسی داشته‌اند.

۲- درك تفاوت شكل و ماهیت جشنواره‌های سینمای جوان با جشنواره‌های حرفه‌ای:

از جمله خصوصیات اعضای هیئت داوران در جشنواره‌های سینمای جوان، شناخت روانشناسانه مسائل جوانان و نیازها، توقعات و خصوصیات خاص آنان در سنین نوجوانی می‌باشد. اعضا لازم است با توجه به حساسیت‌های شدید، زودرنجی، عاطفی بودن، پویندگی، تلاشگری و جنب و جوش این جوانان و بویژه شرایط خاص آنان نظیر، محرومیت‌های فرهنگی و هنری و غیر انتفاعی بودن کارشان با دقت نظر بیشتری به قضاوت بنشینند. در غیر این صورت يك اشتباه ظریف و جزئی منجر به بروز عواقب مخاطره آمیز و مخرب می‌گردد. طبیعی است که این نوع نگرش، اصلاً در قضاوت سینمای حرفه‌ای اعمال نمی‌شود. شناخت کامل از اهداف سینمای جوان، موجب قضاوت صحیح تر و سازنده‌تر می‌گردد. لزوم تشویق فیلمسازان، پرهیز از قاطعیت صرف و توجه به اثر فیلمساز با در نظر گرفتن شرایط خاص وی و اعطای لوح تقدیر با عناوین مختلف، می‌تواند حرکت چرخهای سینمای جوان را به سوی اهدافش سریعتر سازد. در نخستین جشنواره‌ها، بعضاً افرادی را در ترکیب اعضای هیئت داوران شاهد بوده‌ایم که دارای بینش حرفه‌ای نسبت به آثار ارائه شده در سینمای جوان بوده‌اند و عمیقاً اعتقاد بر قضاوت غیر قابل انعطاف و خشک، داشته‌اند، که همین افراد به تدریج در سال دوم به نادرستی اعتقاد خود پی برده‌اند.

* رسالت مهم سینمای جوان،
ایجاد گرایش و علاقمندی در
سینماگران جوان به فرهنگ،
آداب و سنن، تاریخ و جغرافیای
محل و موطن آنان، زبان،
ادبیات و... می باشد.

۳- شناخت خصوصیات بومی و منطقه‌ای

در جشنواره‌های محلی، داوران باید علاوه بر دارا بودن ویژگی‌های یاد شده، شناخت همه جانبه و درک جامعی از موقعیت و شرایط منطقه و فرهنگ و هنر، آیینها و مسته‌های آن قلمرو و جغرافیایی داشته باشند. وجود کارشناسان امور هنری در ظاهر برای تکمیل ترکیب هیئت داوران از این دیدگاه است. اینها باید در نظر گرفتن شرایط فوق می‌توانند، افق دید هنرمندان جوان را گسترده‌تر ساخته و با یادآوری جنبه‌های مهم فرهنگ استان و انتخاب مناسب، حرکت آنان را در جهت ثبت خصوصیات فرهنگ سنتی و بومی شتاب بخشند.

از آنجا که هدف دفتر جشنواره سینمای جوان، مبتنی بر خودکفایی جشنواره‌های استانی است، لذا جشنواره‌ها باید بتوانند از هر لحاظ خودکفا بوده و وابستگی و نیازی به مرکز نداشته باشند. از جمله این عدم وابستگی در اختیار داشتن افراد صالح و توانا در امر داوران عکس و فیلم، از خود استان می‌باشد. در این مورد همواره تربیت و آموزش اینگونه افراد و آشنا ساختن آنان با اهداف سینمای جوان مورد تأکید قرار گرفته است اما به لحاظ بروز مشکلاتی نظیر،

*** حرکت نوین سینمای کشور که
متبنی بر آرمانهای انقلاب
اسلامی بود می بایست از آغاز
راه باپرورش زنان متعهد
ومسلمان هنرمند در این عرصه
همگام می گردید.**

موجب بروز پیدایش پدیده‌های حیرت انگیز در
عرصهٔ پهنای سینما گردیده است. امروزه،
سینما به عنوان يك رسانهٔ فرهنگی و هنری پیچیده
و دقیق تنها نیازمند افرادی آگاه و توانا در ابعاد و
زمینه‌های گوناگون هنری، فرهنگی و علمی
و فلسفی است. تخصص فنی و شناخت علوم
و معارف انسانی و نیز تسلط و آگاهی نسبت به
محیط زندگی، آداب، فرهنگ، سنن، زبان و
ادبیات از صفات بدیهی و بارز سینماگری است
که خواهان رسیدن به قله‌های ترقی در این قلمرو
می باشد.

شرط ذوق و علاقمندی در زمرهٔ اولین شرایط
ورود به عرصهٔ سینما می باشد. اما اوج گرفتن و
صعود از این مبنا مساعی و همت والایی
می طلبد. يك سینماگر جوان به تنهایی قادر به
توسعهٔ دانش سینمایی خود نیست. گشودن
بسیاری از دریچه‌ها از عهده و توان وی خارج
است و این مهم حاصل نمی گردد، مگر اینکه
امکانات رشد و یک دانش سینمایی از سوی
مشولان برای وی فراهم گردد.
مطابق آمار، بالاترین آمار فیلمسازان را پس از

روابط، دوگانگی یا حتی چندگانگی فکر،
عقیده، سلیقه در گروه‌های ذریبط و یا کمی تجربه
و کمبود افراد متخصص، تحقق این هدف
محتاج زمان طولانی تری است.

سینما، دانش، تخصص

گسترش صنعت و پیشرفت روز افزون تکنیک
سینما از يك سو و پیچیده‌تر شدن مفاهیم و ظهور
مکتبهای فکری و اندیشمندانه از دیگر سو،

دانش آموزان دبیرستانی و ترك تحصیل کرده‌ها، فارغ التحصیلان دبیرستانی با ۱۱۶ نفر (۳۴/۹ درصد) به خود اختصاص داده‌اند. چنین تعداد قابل توجهی از دیپلمه‌های فعال در زمینه فیلمسازی، بیانگر نوعی وقفه در روند ادامه تحصیلات سینمایی و دانشگاهی آنان می‌باشد.

با توجه به این آمار و با رجوع به مبحث «سینماگر آماتور از نوجوانی تا میانمالی» می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که بخش مهمی از فیلمسازان جوان در این کشور از ادامه تحصیلات سینمایی محروم مانده و از نظر کسب تجربیات و دانش سینمایی در يك مقطع متوقف شده‌اند. در هر صورت با توجه به نمونه آثار این فیلمسازان در جشنواره که اغلب به عنوان چندمین تجربه سینمایی آنان محسوب می‌شود، به آینده درخشانی در مورد این گروه نمی‌توان امید بست.

طی می‌است که تعداد این گروه با توجه به شرکت سال به سال دانش آموختگان و فارغ التحصیلان مراحل اولیه آموزش سینمایی و نیز حضور گسترده دانش آموزان دبیرستانی (مطابق آمار تعداد ۱۲۵ فیلمساز دانش آموز - ۳۷/۶٪ - در جشنواره ششم شرکت داشته‌اند)، در سالهای آینده افزایش چشم‌گیری خواهند داشت. لذا پیشنهادی که در این مورد می‌توان ارائه نمود، برنامه‌ریزی‌های سنجیده و دقیق در زمینه گسترش آموزش سینما در سطح دانشگاه‌ها و جذب اینگونه علاقمندان در رشته‌های مختلف سینمایی و نمایشی می‌باشد. به ترتیب کنونی بطور حتم بخشی از این افراد در سالهای آینده جذب بازار کار سینمای حرفه‌ای خواهند گردید و

بیامد این امر با توجه به سطح نازل دانش سینمایی و تخصص و تحصیلات متوسط این افراد، جذب شدن در رده‌های پایین و ضعیف سینما خواهد بود. بنابر این حضور آنان نه تنها موجب تحول و رشد سریع و بالنده سینما نگردیده، بلکه خود از جمله معضلات و مسائل این سینما خواهد شد.

- ارقام، جداول و نمودارهای آماری مذکور در نشریه‌ای که دفتر مرکزی جشنواره‌های سینمای جوان منتشر نموده موجود است. علاقمندان می‌توانند به آن مراجعه نمایند.
- در استان باختران در سال ۱۳۶۶ جشنواره سینمای جوان برگزار نگردد.

